

BRANIMIR, natpis iz Šopota kraj Benkovca. Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika

LIT.: K. Prijatelj, Bibliografski i biografski podaci o majstorima dalmatinske slikarske škole. Prilozi – Dalmacija, 1968. N. B. B.

BRANIMIR, hrv. knez (879–892). Među kamenim epigrafskim spomenicima nalaze se četiri natpisa s uklesanim imenom kneza Branimira. Mahom su to gornji dijelovi oltarnih pregrada starohrv. crkava, urešeni karakterističnim pletenim motivima. Spomenici su pronađeni u Muću kraj Sinja, Ninu, Ždrapnju kraj Skradina i Šopotu kraj Benkovca. Na mučkome je natpisu uz ime kneza uklesana godina 888. B. je na ninskome natpisu nazvan knezom Slavena, a na šopotskomu knezom Hrvata, što je najstarija pojava hrv. imena na jednomu kamenom spomeniku. Kada su Branimir i žena mu Maruša (Mariosa) kao hodočasnici posjetili Akvileju, ime im je bilo upisano u poznati »Čedadski evanđelistar«.

LIT.: F. Šišić, Hrvatski knezovi Zdeslav i Branimir, SHP, 1917. – Lj. Karaman, Živa starina, Zagreb 1943, str. 45–50. – S. Gunjača, Novi naučni rezultati u hrvatskoj arheologiji, Zagreb 1958. – Ž. Rapanić, Bilješka uz četiri Branimirova natpisa, SHP, 1981. Z. Gu.

BRANIŠ, Vojta, kipar (Bzenec, Češka, 2. II. 1893 – Zagreb, 29. XI. 1983). Učio je od 1911. na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu kod R. Frangeša-Mihanovića. Specijalizirao je drvorezbarstvo u Pragu i Beču. Istaknuo se drvorezbarskim radovima, najčešće s temama iz hrv. folklora. Dobio je Grand prix na Svjetskoj izložbi u Parizu 1925. za portal jugoslav. paviljona izveden u hrastovu drvu s nar. motivima. Modelirao je portrete smirenih i glatkih oblika, s naglašenim osobinama karaktera. Bio je nastavnik, a od 1932. vršilac dužnosti ravnatelja Obrtne škole u Zagrebu. Predavao je na Školi za primijenjenu umjetnost u Beogradu. God. 1948–58. bio je ravnatelj Škole primijenjene umjetnosti u Zagrebu. Uz likovnu i pedagošku djelatnost posebno je zaslužan za unapređivanje nastave na stručnim školama. Organizirao je Zavod za kućnu radinost i više zadruga za nar. umjetnost u Hrvatskoj. Bavi se medaljerstvom.

LIT.: V. Zlamalik, Vojtjeh Braniš, u katalogu: I memorial Ive Kerdića, Osijek – Zagreb 1980, str. 83. – J. Baldani, Organizator likovnog školovanja, Vjesnik, 18. II. 1981. R.

BRANKOVIĆ, Juraj (Đurađ), šibenski graditelj i kipar (XV–XVI. st.). God. 1495. u Rabu popravljao oštećeni zvonik katedrale, a 1498. sagradio kapelu Sv. Roka i Antuna u crkvi Sv. Ivana (danas uništena). God. 1499. opskrbljuje kamenom graditelj je šibenske katedrale. Poč. XVI. st. nalazi se u službi Dubrovačke Republike.

LIT.: C. Fisković, Naši graditelji i kipari XV i XVI stoljeća u Dubrovniku, Zagreb 1947, str. 34. – C. Fisković i K. Prijatelj, Albanski umjetnik Andrija Aleši u Splitu i Rabu, Split 1948, str. 9. D. Ki.

BRAOVIĆ, Sonja, slikarica (Rijeka, 16. VI. 1924 – Rab, 12. X. 1992). Diplomirala na Pedagoškoj akademiji u Rijeci. Bila je suradnica Majstorske radionice K. Hegedušića. U svojim kompozicijama na tekstilu bojenjem i kolažom, naslojavanjem i pomacima elemenata postiže istančane efekte. Bavi se grafikom. Samostalno izlagala u Zagrebu, Rijeci, Crikvenici, Labinu i Puli. Sudjelovala na skupnim izložbama u Zagrebu, Bitolju, Seattleu (Washington) i Parizu.

V. El.

BRATANIĆ, Branimir, etnolog (Jastrebarsko, 16. V. 1910 – Zagreb, 12. V. 1986). Profesor etnologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Bavi se istraživanjem oračih sprava i etnološkom kartografijom. Organizator izdavanja *Etnološkoga atlasa Jugoslavije* i *Etnološkoga atlasa Evrope i susjednih zemalja*. Jedan od osnivača časopisa *Current Anthropology* (Chicago).

BIBL.: O smotrana hrvatske seljačke kulture, Zagreb 1941.

A. Mj.

BRATANIĆ, Franjo, samouki slikar (Split, 7. IV. 1816 – 11. IX. 1883). Po zanimanju liječnik. Radio ilustracije za knjige F. Carrare (*De'scavi di Salona nel 1848*, Beč 1850; *De'scavi di Salona nel 1850*, Prag 1852). Njegovi crteži i akvareli (Arheološki muzej, Split) prikazuju arheol. predmete iz Solina i ant. arhitekturu. B. je 1848. naslikao i četiri vedute Splita

BRANIMIR, natpis iz Muća. Zagreb, Arheološki muzej

po kojima su izrađene litografije i jedan *Autoportret sa suprugom*. Njegovi radovi osim dokumentarnosti donose prostodušnu i romantičnu projekciju tadašnjega života u Splitu.

LIT.: K. Prijatelj, Splitski slikari XIX stoljeća (katalog), Split 1959.

VI. Mé.

BRATANIĆ, Jakov, slikar i povjesničar umjetnosti (Vrbanj na Hvaru, 26. III. 1912). Završio studij na Pravnom i Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Bio je upravitelj Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne biblioteke, prof. na Školi primijenjene umjetnosti i Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu. Slikarstvom se bavi od 1948. U prvom razdoblju razlaže oblike do elementarnih odnosa i približava se apstrakciji. U novijim ciklusima jednostavnim znakovima, jasnom bojom i slobodnom gestom prikazuje zavičajne motive ističući dublja simbolična značenja (*Arsenal u Hvaru*, 1977; *Pobunjenik*, 1977; *Dvije crkve u Vrbanju*, 1978). Samostalno je izlagao u Zagrebu 1955. i 1978. Bavi se crtežom i tapiserijom.

LIT.: T. Maroević, Jakov Bratanić (katalog), Zagreb 1978.

Ž. Sa.

BRATIŠKOVCI, selo S od Skradina. Na položaju *Pavlovac* djelomično su otkriveni ostaci rim. ladanjske vile. Kraj Skrobonjinih kuća pronađeni su starohrv. grobovi, a kraj kuća Vulinović ostaci starohrv. crkve i groblje iz istoga vremena. Na položaju *Gajčine* otkriveni su ant. i starohrv. grobovi.

LIT.: L. Marun, Ruševine crkve sv. Luke na Uzdojlu kod Knina s pisanom uspomenom hrv. kneza Mutimira, SHP, 1927. – S. Gunjača, Muzej hrvatskih starina od oslobođenja do danas, SHP, 1952, str. 225–226. Z. Gu.

BRATOVŠTINE → CEHOVI

BRATTIA → BRAČ

BRAUN-ŠABAN, Truda, slikarica (Zagreb, 16. VIII. 1909 – 25. IV. 1948). Studirala na Akademiji u Münchenu (1928–32), radi studija boravila u Firenci i Rimu. Slikala je freske u crkvi u Šestinama (1935) i u crkvi Sv. Obitelji u Zagrebu. Radila je realistički, ponajviše portrete (oko 80), u raznim slikarskim tehnikama. Ističu se njezini autoportreti (1928, 1940), portreti *Dragutin Domjanić* (1931), *Nikola Faller* (1932), *Frane Bulić* (1932) i dr. Slikala je pejzaže (*Jablanovi*) i folklorne motive (*Kosci. Poslije žetve*), svježje, bogatom paletom. Samostalno izlagala u Zagrebu (1933, 1937, 1942) i Stuttgartu (1940), sudjelovala na kolektivnim

J. BRATANIĆ, Dubrovnik

M. BRAUT, *Jutro*

izložbama (Beč, Graz, Sarajevo, 1947). Restaurirala je oltarne slike (Pleterje, Pregrada).

BRAUT, Marija, fotograf (Celje, 7. VIII. 1929). Fotografijom se bavi od 1967. Učila je i radila u ateljeu T. Dabca. Bila je fotograf u Galerijama grada Zagreba 1968–72. Snima umjetnička djela, portrete i krajolike (ciklusi iz Dalmacije i Zagore). Oprema fotografijama knjige i kataloge. Objavljuje foto-monografije *Zagreb – moj grad* (1986) i *Dubrovnik – jedno lice rata* (1992). Samostalno je izlagala u Zagrebu, Beogradu, Ljubljani, Splitu, Mannheimu, Stockholmu i dr.

LIT.: Z. Maković, Marija Braut i Petar Dabac, *Umetnost*, (Beograd), 1969, 20. – S. Bernik, *Objektiva sredi življenja*, Delo, (Ljubljana), 21. VIII. 1970. – Z. Maković, *Fotografije Marije Braut*, ŽU, 1972, 17. – A. Pasinović, *Kamen more Marije Braut*, ČIP, 1977, 291. – V. Bužančić, Marija Braut – Umjetnici naših dana (katalog), Zagreb 1979. Ma. B.

BRBINJ, selo na Dugom otoku. Župna crkva Sv. Kuzme i Damjana prvi put se spominje 1195. Na njoj je 1435–42. radio zadarski graditelj Petar Franić-Hacuc. U *II* dijelu sela su ruševine utvrđena dvorca zadarske plemićke obitelji Soppe s kapelom iz XVI. st. Na otočiću Utra (Školju) SZ od sela nalaze se ostaci starokršć. crkve.

LIT.: Č. Iveković, *Dugi otok i Kornat*, Rad JAZU, 1928, 235, str. 269. – I. Petricoli, *Ostaci starokršćanske građevine kod Brbinja, Diadora*, 1962, str. 313 I. Pet.

BRCKOVLJANI, selo blizu Dugoga Sela. Crkva Sv. Brcka, danas župna, nalazila se nekad na posjedu ivanovaca, što potvrđuje ljljan (motiv njihovog grba) na zaglavim kamenima gotičkoga svoda u svetištu (XIV–XV. st.), koje ima i romaničke prozore. Barokna lađa podignuta je na ruševinama romaničko-gotičke crkve. Blizu crkve nalazi se kapela Pohoda Marijina, vrsna neogotička gradnja (1857, zagrebački graditelj L. Pfeifferberger). Oltarna slika *Pohod Marije Elizabeti* s likom grofa Ivana Draškovića djelo je I. Zaschea. Kapela je uništena poslije 1945.

Z. BREGOVAC, hotel Barbara u Zadru

LIT.: L. Dobronić, *Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepulkralaca u Hrvatskoj*, Rad JAZU, 1984, 406. – Ista, *Crkve podignute u čast Blažene Djevice Marije u 19. stoljeću u Zagrebačkoj nadbiskupiji*, u zborniku: *Štovanje Bogorodice u Hrvata u XIX. i XX. stoljeću*, Zagreb 1990. L. D.

BRČIĆ, Petar → BERČIĆ, PETAR

BRČIĆ, Stipe, oblikovatelj (Osijek, 13. I. 1948). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1971 (M. Stančić), 1969–72. stalni suradnik arhitekta V. Richtera. Od 1977. član autorskoga tima u CIO u Zagrebu, gdje je od 1988. njegov umjetnički voditelj. Predavač je na međufakultetskome studiju dizajna Sveučilišta u Zagrebu. Ž. Kć.

BRDARIĆ, Aleksandar, graditelj (?), 1813/14 – Zagreb, 18. I. 1872). Zidarski obrt izučio u Lavovu, u Zagreb došao 1836. Sagradio vlastitu kuću u Matoševoj ul. 3. Važan mu je rad palača Paravić u Opatičkoj ul. 10 (1839) koju je 1892. pregradio H. Bollé. Od njegovih djela sačuvan je dvorac u Jaškovu kod Ozlja, a u Zagrebu jednokatnica na uglu Opatičke ul. 27 i Demetrove ul. 24 (1840) s klasicističko-bidermajerskim prostorom te »Varoška pivnica« (1845) u Gajevoj ulici (kasnije znatno pregrađena). Originalno je njegovo rješenje unutrašnjosti dvorane u Narodnom domu (Opatička ul. 18). Opsegom mu je najveće djelo bila palača županije na Markovu trgu 6, na mjestu današnje zgrade Sabora RH.

LIT.: L. Dobronić, Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegova doba, Zagreb 1971. – Ista, *Palača Narodni dom ili Dvorana*, ZNŽO, 1983, 49. L. D.

BRDOVEC, naselje uz Savu, SZ od Zaprešića. Prvi put se spominje 1334. U naselju se nalazi barokna župna crkva Sv. Vida i zvonik s puškarnicama, a u okolici dvorci Lužnica i Januševac. God. 1973. osnovan je Zavičajni muzej s pov. i etnograf. zbirkom. U sastavu muzeja djeluje i Likovni salon.

LIT.: G. Szabo, *Kroz Hrvatsko zagorje*, Zagreb 1940. – A. Horvat, *Između gotike i baroka*, Zagreb 1975, str. 289, 317, 391. VI. Mć.

BREČEVO, kasnosrednjovj. utvrda i naselje u selu Bračeviću na putu Drniš–Muć, gdje su nađeni ostaci kružne kule zvane Kapelica, temelji gospodarsko-stambenih zgrada, bunara i nekoliko stećaka. Utvrda je bila vlasništvo knezova Nelipića.

LIT.: S. Gunjača, *Ubikacija srednjovjekovnog castruma Brečevo*, Rad JAZU, 1957, 311.

BREGOVAC, Zdravko, arhitekt (Dinjevac kraj Đurđevca, 4. III. 1924). Završio 1949. studij arhitekture u Zagrebu, gdje 1952–59. radi kao samostalan projektant. Sudjeluje u osnivanju avangardne likovne grupe »EXAT 51«, glavni je urednik časopisa »Arhitektura«. U tome se razdoblju uglavnom bavi projektiranjem interijera i izložbenih paviljona (austr. paviljon na Zagrebačkom velesajmu, jugosl. paviljoni u Chicagu, Helsinkiju i Beču). Od 1959. vodi projektirni biro u Rijeci i posvećuje se gotovo isključivo turističkoj arhitekturi. U svojim projektima za hotele, hotelska naselja, motele i restorane ostvaruje širok kreativni raspon, povezujući suvremeni, maštoviti arhitektonski izraz s pejzažnim i povijesnim značajkama ambijenta. Projektirao je hotele »Bellevue« na Plitvičkim jezerima (1963, savezna nagrada za arhitekturu), »Ambasador« u Opatiji (1966), »Bellevue« u Malom Lošinj (1966), »Golf« na Bledu (1969), hotelska naselja St. Andrea (1963), Girandella (1969) i Maslinica (1970) i hotel »Lanterna« u Rapcu, hotele »Novi Park« i »Barbara« u Zadru (1970), »Jezero« na Plitvičkim jezerima (1970), »Carolina« (1971) i »Eva« (1978) u Suhoj Punt na Rabu i hotel »Bar« u Baru (1982). Izveo rekonstrukciju hotela »Toplice« na Bledu (1968), »Kvarner« u Opatiji (1971) i »Istra« u Rabu (1974). Autor je većeg broja urbanističkih rješenja za turistička područja: Opatija–Lovran, Suha Punta na Rabu, Vrh Ike iznad Lovrana. S V. Richterom dobio prve nagrade na natječajima za Muzej grada Beograda i za muzej u Alepu u Siriji, a samostalno drugu nagradu za kulturni centar u Kuwaitu.

LIT.: *Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985*, *Arhitektura*, 1986, 196–199. – R. Ivančević, *Tih izazov*, ČIP, 1990, 446. Ž. D.

BREŠAN, Igor, karikaturist (Pula, 28. II. 1951). Završio studij brodogradnje u Zagrebu 1980. Radi kao novinar u »Slobodnoj Dalmaciji« u Splitu. Od 1967. objavljuje karikature, uglavnom portretne, naglašenih tvrdih linija. Samostalno izlagao u Splitu i Zagrebu.

BREŠIĆ, Vjekoslav, slikar (Sarajevo, 20. XII. 1926). Završio je Akademiju u Zagrebu 1951 (J. Miše). Izlaže od 1954. Njegovi pejzaži i gradske vedute (Istra, Zagreb, Pariz) odlikuju se uravnoteženim komponiranjem masa i naglašenim obrisima vodoravna ili okomita smjera (*Periferija*, 1968;